

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **P.**, so sídlom v Š., zastúpeného JUDr. M. S. CSc., advokátom v B., proti odporcovi **Daňový úrad Šaľa**, P. Pázmáňa č. 51/19, Šaľa, **o zaplatenie 397 317 Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde v Galante pod sp.zn. 15 C 36/2006, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 30. augusta 2006, sp.zn. 23 Co 225/2006, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie navrhovateľa **o d m i e t a .**

Odporcovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v Galante uznesením zo 17. marca 2006 č.k. 15 C 36/2006-42 zastavil konanie vo veci a súčasne rozhodol, že po právoplatnosti uznesenia bude vec postúpená Daňovému úradu v Šali. Mal za to, že nemá právomoc vo veci konať, nakoľko o žiadostiach o vrátenie daňového preplatku rozhoduje správca dane, ktorý ak žiadosti nevyhoví, rozhodnutie nevydá, a ak ho vydá, je proti nemu prípustné odvolanie do 15 dní od jeho doručenia.

Krajský súd v Trnave na odvolanie navrhovateľa uznesením z 30. augusta 2006 sp.zn. 23 Co 225/2006 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol, že navrhovateľovi sa nepriznáva náhrada trov konania (i keď v odôvodnení trov uviedol, ako úspešného účastníka podľa výsledku konania odporcu). Vo svojom rozhodnutí sa stotožnil s dôvodmi, ktoré uviedol súd prvého stupňa, ktoré považoval za vecne správne.

Proti tomuto uzneseniu podal dňa 8. novembra 2006 dovolanie navrhovateľ. Navrhol dovolaciemu súdu, aby napadnuté uznesenia okresného ako i odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil ust. § 237 písm.f/ O.s.p., pretože postupom súdov mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v pre neho finančne významnej veci, v ktorej odporca, opierajúc sa o právny názor svojho nadriadeného orgánu, považuje vec za právne uzavretú a už rozhodnutú. V tomto stave neochoty správcu dane meritórne sa zaoberať vecou je dôvodné súdne prerokovanie oprávnených žiadostí o vrátenie preplatku úroku za povolený odklad splatenia dane.

Odporca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že správca dane neuznáva svoju povinnosť vrátiť daňovému subjektu preplatok na úrokoch z odloženej sumy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr to, či jeho opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. v znení do 1. júla 2007 (ďalej len O.s.p.), podľa ktorého je s poukazom na ustanovenie § 372o zák.č. 273/2007 Z.z. potrebné vec právne posúdiť, dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239.

Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 O.s.p.), alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ide o uznesenie súdu o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, ako aj o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Nakoľko dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených uznesení, je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa § 239 nepripúšťa. Odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa a vo svojom rozhodnutí nevyslovil prípustnosť dovolania.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá, O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však dovolacím súdom nebola v konaní zistená.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. nie je založená už tvrdením dovolateľa o tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd uvedených v tomto zákonnom ustanovení. Dovolanie je prípustné iba vtedy, ak je rozhodnutie odvolacieho súdu niektorou z väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. skutočne postihnuté.

Vzhľadom na námietky dovolateľa sa dovolací súd osobitne zameril na otázku opodstatnenosti jeho tvrdenia, že v prejednávanej veci mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. rozumie taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Z obsahu dovolania navrhovateľa je zrejmé, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p. vyvodzuje z toho, že postupom súdov, ktoré neprejednali v občianskoprávnom konaní jeho nárok na vrátenie preplatku na úrokoch z odloženej sumy a zastavili konanie vo veci, mu odňali možnosť konať pred súdom.

Kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky za ktorých môže konať vo veci – podmienky konania (§ 103 O.s.p.).

Medzi podmienky konania patrí okrem iných právomoc súdu na konanie vo veci.

Občiansky súdny poriadok vymedzuje právomoc súdov v § 7. V odseku 1 tohto ustanovenia určuje, že v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú veci (nároky), ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, družstevných, ako aj z obchodných vzťahov (včítane podnikateľských a hospodárskych vzťahov). Takto ohraničený súbor sa týka vzťahov súkromného práva, ktoré sa spravujú princípmi právnej rovnosti a vôľovej autonómie účastníkov. Veci, zaradené do tohto súboru, prejednávajú a rozhodujú prevažne súdy; len výnimočne, ak to ustanovuje zákon, prejednávajú ich a rozhodujú o nich iné orgány. Nad rámec, vymedzený uvedeným súborom vzťahov, súdy podľa § 7 ods. 2 O.s.p. v občianskom súdnom konaní prejednávajú a rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už, na rozdiel od predchádzajúcich, nezakladajú priamo na práve súkromnom, tieto však vždy len vtedy, ak to ustanovuje zákon.

Vzhľadom na predmet daného konania a subjekty, ktoré v ňom majú postavenie účastníkov, nie je podľa dovolacieho súdu za potrebné bližšie vysvetliť, ktoré vzťahy považuje zákon za pracovné, rodinné a družstevné. Pokiaľ ale ide o ostatné vzťahy,

vypočítané v § 7 ods. 1 O.s.p., je potrebné ich stručne charakterizovať. Za občianskoprávne vzťahy sa považujú predovšetkým v ustanovení § 1 ods. 2 Občianskeho zákonníka uvedené majetkové vzťahy fyzických a právnických osôb, majetkové vzťahy medzi týmito osobami a štátom, ako aj vzťahy vyplývajúce z práva na ochranu osôb, pokiaľ tieto občianskoprávne vzťahy neupravujú iné zákony (napr. § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka). Úpravu niektorých osobitných majetkových a osobných vzťahov občianskoprávnej povahy, obsahujú i ďalšie zákony.

Pre vyriešenie otázky, či tá – ktorá vec patrí do právomoci súdu v zmysle uvedených ustanovení, je nevyhnutné predovšetkým zistiť, z ktorého právneho vzťahu navrhovateľ vyvodzuje návrhom uplatnený nárok (predmet súdneho konania), tento vzťah dôsledne analyzovať a následne po právnej stránke správne vyhodnotiť a posúdiť. Za účelom zabezpečenia podkladov, nevyhnutných pre tento postup, ukladá zákon navrhovateľovi povinnosť uviesť vždy už v návrhu (žalobe) rozhodujúce skutočnosti (§ 79 ods. 1 O.s.p.). Tie majú súdu umožniť, aby daný právny vzťah a z neho vyvodzovaný nárok analyzoval a právne kvalifikoval z aspektov, významných tak pre posúdenie rôznych otázok procesnej povahy (napr. právomoci, príslušnosti, spôsobilosti byť účastníkom konania), ako aj pre prípadné posúdenie veci samej. Navrhovateľ je povinný svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho však právne vyhodnotiť a zdôvodniť. Je totiž vždy vecou súdu, aby podal jeho právnu kvalifikáciu. Ak ho ale predsa len v návrhu právne vyhodnotí, súd tým nie je viazaný.

Pre analýzu právneho vzťahu účastníkov a posúdenie jeho povahy z hľadiska právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie o nároku, ktorý navrhovateľ vyvodzuje z tohto právneho vzťahu je rozhodujúce obsahové hľadisko, teda akú majú povahu práva a povinnosti účastníkov, tvoriace obsah tohto právneho vzťahu. Len uvedené kritérium je určujúce pre posúdenie, či návrhom uplatnený nárok je vyvodzovaný z takého právneho vzťahu, ktorý možno podriaďiť pod niektorý z právnych vzťahov vymenovaných v § 7 ods. 1 O.s.p.

Z toho, čo v prejednávanej veci navrhovateľ uviedol v priebehu konania na súdoch nižších stupňov a zopakoval v dovolaní je zrejmé, že pre uplatnenie nároku na zaplatenie spornej sumy v súdnom konaní považoval za rozhodujúcu skutočnosť, že ako registrovaný platiteľ dane z pridanej hodnoty si uplatnil preplatok na úroku z odloženej sumy, ktorý bol podľa jeho názoru nesprávne vypočítaný, no odporca žiadosti o jeho vrátenie nevyhovel a spornú sumu mu nevrátil. Zohľadniac navrhovateľom vymedzený rozhodujúci skutkový

stav, ktorý zostal v priebehu súdneho konania nezmenený, dovolací súd ustálil, že navrhovateľ svoj nárok vyvodzuje z právneho vzťahu, ktorý vznikol medzi ním ako platiteľom dane z pridanej hodnoty a správcom dane. Právny rámec, v ktorom došlo k ním uvádzanému preplatku, vymedzil sám svojimi skutkovými tvrdeniami, pričom tento lokalizoval práve len do tohto právneho vzťahu; tým zároveň (nepriamo) vylúčil, že k spomenutému preplatku z odloženej sumy došlo v inom právnom vzťahu.

Vzťah medzi účastníkmi sa netýkal niektorej z typických súkromných oblastí života fyzickej osoby alebo existencie právnickej osoby a nevyplýval zo súkromného práva. Išlo o verejnoprávny vzťah sledujúci zabezpečenie fungovania funkcií štátu, teda cieľ, odlišný od tých, pre ktoré fyzické a právnické osoby vstupujú do vzťahov občianskoprávných, pracovných, rodinných, družstevných a obchodných (vrátane podnikateľských a hospodárskych). Účastníci v danom vzťahu nemali autonómne a rovnoprávne postavenie, charakteristické pre tie právne vzťahy založené na súkromnom práve, ktoré vypočítava § 7 ods. 1 O.s.p., naopak, ich odlišné postavenie v tomto právnom vzťahu vykazovalo znaky, odzrkadľujúce osobitný význam daní v rámci finančnej činnosti štátu pri sústreďovaní peňažných prostriedkov do štátnych a iných verejných peňažných fondov v záujme finančného zabezpečenia verejných potrieb a funkcií štátu.

Tieto vzťahy sú upravené právnym predpisom, samostatne riešiacim dôsledky vzniku preplatku na úrokoch z odloženej sumy a stanovujúcim jednak osobitný postup zákonom určeného (daňového) orgánu, jednak tiež podmienky, len pri splnení ktorých sa má (a môže) vyporiadanie tohto preplatku uskutočniť.

Vychádzajúc z uvedených charakteristických znakov predmetného právneho vzťahu dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že súdy v danom konaní rozhodli správne, keď zastavili konanie vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdu (§ 7 ods. 1 a 2 O.s.p.) s poukazom na § 103 O.s.p. a podľa § 104 ods. 1 O.s.p. postúpili vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu. Podľa jeho názoru právny vzťah medzi navrhovateľom ako platiteľom dane z pridanej hodnoty a štátom ako subjektom, ktorému sa daň platí, v rámci ktorého sa navrhovateľ domáha vrátenia preplatku na úroku z odloženej sumy, je vzťahom daňovoprávnej povahy, ktorý nemožno podriaadiť pod vzťahy výslovne vypočítané v § 7 ods. 1 O.s.p. (nejde o vzťah občianskoprávny, pracovný, rodinný, družstevný, obchodný, podnikateľský a hospodársky), ani pod vzťahy, na ktoré dopadá § 7

ods. 2 O.s.p. (žiaden zákon neustanovuje, že o vrátení preplatku na úroku z odloženej sumy rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní). Vec, vyplývajúca z tohto daňového vzťahu, preto súdy v občianskom súdnom konaní podľa tretej a štvrtej časti O.s.p. neprejednávajú a nerozhodujú.

Za tejto situácie Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil v postupe súdov nižších stupňov nesprávnosť, v dôsledku ktorej by bola navrhovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. Dovolací súd nezistil ani ďalšie okolnosti, ktoré by odôvodňovali prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Dovolací súd preto dovolanie navrhovateľa ako dovolanie smerujúce proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktoré týmto opravným prostriedkom nemožno napadnúť, podľa § 243b ods. 4 veta prvá O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p. odmietol.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. V dovolacom konaní úspešný odporca nepodal návrh na priznanie trov dovolacieho konania (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. novembra 2007

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :